TOVERI

Länsnen suomalaisen työväen äänenkannattaja, ilmestyy Astoriassa, Oregon, joka päivä paitsi sunnuntaina.

TOIMITUSKUNTA:
W. N. REIVO, SULO SYVÄNEN,
ADOLPH SALMI, ALEX SEVO,

TOVERI
(THE COMRADE)
The organ of the Finnish workers in the Western states. The only Finnish daily in the West. Published daily, except Sunday, at Astoria, Ore., by the Western Workmen's Publishing Society.
ANTTI J. PARTAN, Manager.

Entered as second-class mail matter July 18, 1912, at the postoffice at Astoria, Oregon, under the Act of March 3, 1879.

Ilmotushinta 60 senttiä tuuma.
Kihlaus- ja vihkimäilmotukset $1.50 kerta, $3.00 kolme kertaa tavallista kokoa ja suuremmat ilmotukset tilan mukaan.
Syntymä- ja nimenmuutoilmotukset $1.00 kerta, $2.00 kolme kertaa, tavallista kokoa.
Kuolemanilmotukset $1.50 kerta ilman värssyä ja 50 senttiä lisämaksua jokaiselta värssyltä ja kiitoslauselelta.
Halutaan tiedot, korkeintaan 30 sanaa, 50 senttia kerta, kolme kertaa $1.00.
Naima- ja avioeroilmotukset, korkeintaan 75 sanaa, $2.00 kerta, kolme kertaa $5.00. Suuremmista yhteisilmotuksista tilan mukaan.
Kiitoslauseista tilan mukaan 60 senttiä tuumalta.
Paikkakunta-uutisilmotukset 60 senttiä tuuma.

Advertising rates, 60 cents per inch. Special discount is allowed for large and continuous advertisements.
TOVERI, BOX 99, ASTORIA, ORE.

TILAUSHINNAT
Yhdysvalloissa ja Canadassa:
Yksi vuosikerta..$5.50 6 kuukautta..$3.00
3 kuukautta... $1.60 1 kuukausi... .60
Suomeen ja muualle ulkomaille:
Yksi vuosikerta..$8.00 6 kuukautta..$4.25

SUBSCRIPTION RATES:
In the United States and Canada
One year.....$5.50 Six months.....$3.00
Three months..$1.60 One month..... .60
Toimisto sijaitsee 107:nnen ja Duane katujen kulmassa. Telefooni: konttori 365, toimitus 832.

Heräämisen oireita unionistien keskuudessa

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Oct 31, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Otsakkeella: "Syntyykö meillekin junkkeriluokka?", kirjottaa Seattle Union Record:

"Syntyykö Amerikaankin junkkeriluokka, joka panee voimaan teollisuuslaitoksien itsevaltaisen johdon itse kontrolleeraamansa sotilasmahdin avulla? Nimitetäänkö suurten teollisuuslaitoksien ja omaisuuksien omistajat sellaisiin asemiin sotilasvoimien ylimpinä komentajina sodankin aikana, että heillä on mahdollisuus rakentaa työläisten pyrkimyksiä murskaavia suunnitelmia, jotka jäävät voimaan sodan jälkeen?

"Nämä ovat muutamia niistä kysymyksistä, joita edistysmieliset henkilöt pohjois-lännellä tekevät, kuultuaan viime torstaina, että Lumbermen's Protective Leaguen esimies, E. S. Grammar on nimitetty majuriksi Yhdysvaltain armeijan ilmailuosastossa.

"Grammar oli johtavana sieluna niiden suurten puutavaraliikkeiden omistajien joukossa, jotka vuonna 1917 onnistuneesti uhittelivat yleistä mielipidettä ja hallituksen suunnitelmia ja asettuivat vastustamaan yli kolmenkymmenentuhannen puutavaratyöläisen kahdeksan tunnin työpäivän saavuttamiseksi toimeenpanemaa lakkoa. Lumbermen's Protective League, (puutavaraparoonien suojelusliitto) jonka muodostajien eturiveissä Grammar oli, perustettiin, kuten sen nimikin edellyttää, suojelemaan putuavaraparooneita työläisten järjestymistä vastaan.

"Grammar omistaa ja hallitsee suurta osaa pohjois-lännen puutavaratuotannosta. Se kontrollivalta joka hänellä oli tujelemaan puutavaraparooneita työskentelevien työläisten elinehtojen ylitse, ilmeni taloudellisesti siinä että hän kanssatovereineen kykeni niin onnistuneesti uhittelemaan yleistä mielipidettä ja kylmäverisesti kieltäytymään tekemästä mitään myönnytyksiä, antamasta minkään vaikuttaa itseensä. Ja tähän Grammarin taloudelliseen kontrollivaltaan puutavarateollisuuden ja sen työläisten ylitse on nyt lisätty se valta mikä hänellä on majurina sotaväessä. Teoreettisesti hänet nimitettiin virkailijaksi kuusipuutuotantoon hänen muka laajan kokemuksensa perusteella sillä alalla, mutta käytännössä hänen nimityksensä merkitsee hänen asettamistaan sotilaalliseksi ylikomentajaksi teollisuudessa, josta hän siviilihenkilönä saa suunnattomia voittoja. Kysymys: 'Syntyykö Amerikaankin junkkeriluokka' on aivan paikallaan."

Piirteitä valtiokapitalismista

"Sosialismin vastustajat, jotka eivät voi käsittää sosialismia muuna kuin valtiososialismina, väittävät, että kapitalistisen perintöoikeuden, voittoa-tavoittelevan tuotannon, omistavien luokkien harjottaman lisäarvon anastamisen tuottamat epäkohdat katoavat vain tehdäkseen tilaa toisille yhtä suurille epäkohdille. He esittävät sosialismia vastaan kaiken sen arvostelun, jonka oikeudenmukaisesti voi kohdistaa yleisten laitosten nykyistä riistämistapaa vastaan, ja väittävät, että sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän vallitessa yksityispääoman hirmuvallan sijaan tulisi valtion vielä raskaampi ja sietämättömämpi hirmuvalta.

"Joka niin ajattelee, se osottaa tavatonta käsittämättömyyttä siitä, mikä muodostaa sosialidemokratian ydinolemuksen.

"Totta kyllä, että niissä maissa, joissa eduskunnan tarkastusoikeus hallituksen toimintaan nähden ei ole pelkkä sana, sosialistit, kun on valittavana valtion yksinoikeuksien ja kapitalististen yksinoikeuksien välillä pitävät yleensä parempana valtion yksinoikeuksia, jotka esim. rautateihin nähden takaavat muutamia etuisuuksia maan väestölle kokoiaisuudessaan.

"Samoin voi olla asianlaita muihin teollisuusaloihin nähden, joilla kapitalismi hävyttömästi nylkee kuluttajia, kuten kivihiiliteollisuuteen, polttimoihin, sokerin ja polttoöljyn valmistukseen nähden.

"Mutta kukaan sosialisti ei ehdota yleiseen otettavaksi valtion haltuun, sen nykyisessä muodossa, s. o. porvarillisen valtion, kapitalistisen valtion haltuun, niiden tuotannonvälineiden omistusoikeutta, jotka nykyisin kuuluvat yksityiskapitalisteille. Se merkitsisi itse asiassa sitä, että osakeyhtiöiden tai trustien enemmän tai vähemmän hajanaisen kapitalismin sijaan tulisi keskitetty ja virkavaltainen valtiokapitalismi, jossa voi saada jotenkin hyvän käsityksen esim. ajattelemalla Venäjän viinamonopolia taikka Italian ja Itävallan suolavuokraoloja.

"Muuten on turvautuminen hallitsevaan porvaristoon omistavan porvariston pakkoluvutuksessa samaa kuin turvautuminen rosvojoukon päällikköihin pitääkseen kurissa varkaita. Ensimäisenä ehdottomana edellytyksenä kapitalistisen omistusoikeuden korvaamiselle yhteiskunnalliselle omistusoikeudella on se, että köyhälistö valtiollisesti pakkoluovuttaa porvariston, vallottaa porvaristolta valtiollisen vallan, lyhyesti sanoen nykyisen valtion muuttuminen sosialistiseksi valtioksi.

"Rientäkäämme lisäämään, että sosialistisessakaan valtiossa ei tulisi kysymykseen uskoa valtiolle, sikäli kuin se on hallinnon elin, tehtävää, johon se ei ole ensinkään omiaan, nimittäin yhteisomaisuuden tuotannollista käyttämistä teollisuuden, maanviljelyksen tai muilla aloilla.

"Jos sosialismin lopullisena tarkotuksena todella olisi muuttaa kapitalistiset yritykset laajaksi monihaaraiseksi valtion virkamiesten yksinvaltaisesti ja virkavaltaisesti johtamaksi koneistoksi, olisivat sosialidemokraatit ensimäisiä vastustamaan sosialismia.

"Mutta puhumatta muusta, on selvää, että tällainen kaikkien suurten teollisuusyritysten suoranainen johto jonkin keskusviraston kautta kohtaisi voittamattomia vaikeuksia. Yhteistä työkoneistoa ei siis sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän vallitessa suinkaan hoitaisi valtio, tämän sanan ahtaammassa merkityksessä, vaan työläiset itse yhdessä, yhtyneinä ja jäsjestyneinä." — E. Vandervelde.

— Sankarit eivät tee vallankumousta, vaan vallankumous luo sankarit, joiden työ on kuolematon siten että se ikuistutetaan ihmiskunnan historiaan.

MAILMANKATSOMUKSIA

CALIFORNIAN ÄÄNESTÄJILLE.

Olemme saaneet sikäläisen äänestyslistan eräältä forbraggiläiseltä toverilta, pyynnöllä että selittäisimme siinä olevat lakiesitykset äänestäjille. Ikäväksemme täytyy meidän sanoa, että se ajan vähyyden takia on nyt mahdotonta. Ensinnäkin pitäisi saada perinpohjin tutustua varsinaisiin lakiesityksiin, sillä äänestyslistalla ei näy olevan muuta kuin niiden nimet ainoastaan, eikä siitä siis voi päättää mitään, ei ainakaan kaikkiin esityksiin nähden.

Niitä on kaikkiaan 25 esitystä, mutta suurin osa niistä näyttää olevan sellaisia "tulvan tuloksia", joita porvarilliset puoskarit esittelevät esitelläkseen vain jotakin. Vain muutamat ovat vakavammasta merkityksestä.

Numero ensimäinen on jonkunlainen väkijuomaliikkeen säännöstelyesitys, ja meistä tuntuu siltä, että se on viinaparoonien vastaesitys numerolle 22, joka näyttää olevan varsinainen kieltolakiesitys ja jota on äänestettävä myöten.

Kaksi ja kolme eivät näytä olevan minkään arvoisia.

Neljäs koskee äänioikeuden käyttöä poissa kotipaikalta. Laki saattaa olla paikallaankin.

Viides tarkottaa yhteisten kaupunki- ja kunnallishallintojen perustuksen oikeutusta, missä sellainen on mahdollinen.

Kuudennesta kolmanteentoista saakka eivät ole mistään merkityksestä työväestölle, eikä neljästoistakaan suuresta, mutta koska siinä esitetään nuorten miesten ja naisten kristillisten yhdistysten vapauttamista veroista, vapauttamatta mitään työväen laitoksia, niin antakaamme työnteettäjien maksaa verot noista niin tärkeästi tarvitsemista laitoksistaan myöskin, siis vastaan.

Viidestoista, kuudestoista, seitsemästoista ja kahdeksastoista ovat kaikki verotussäädöksien muutosesityksiä, eivätkä niinollen työläisille sanottavasta merkityksestä.

Yhdeksästoista on yksiverolakiesitys, jonka me puolestamme pidämme puoskaritekeleenä, mutta jolla Californian työväestönkin keskuudessa on melkoisen paljon kannatusta.

Kahdeskymmenes ja kahdeskymmenes kolmas koskevat työväestön vaaranalaisuusvakuutusta. Katsoen siihen, että sikäläinen sosialistinen viikkolehti, Oakland World ei ole tähän mennessä vielä sanonut mitään näiden johdosta, niin ne eivät mahda olla työläisten etujen mukaiset.

Kaksi viimeistä eivät ole sanottavammasta merkityksestä.

Näin pintapuolisen katsauksen perusteella emme voi sanoa muuta mutta mikäli tiedämme, antaa Oakland World ulos erikoisen vaalinumeron näinä päivinä ja sitä kai levitetään jokaiselle paikkakunnalle, niin että sen perusteella kai osaa äänestää siten kuin pitäisi.

"KYMMENEN DOLLARIN POLITIIKKAA."

Sangen hauskoja ja mielenkiintoisia seikkoja paljastuu näin vaalien edellä, jolloin politikoitsijat puhuvat totta — toisistaan.

Äskettäin lupasi muuan seattlelainen "järjestyneen työväestön ystävä" George N. Hodgdon, joka pyrkii demokraatien ehdokkaana lainlaatijakuntaan, kymmenen dollarin palkinnon sille joka voi osottaa yhdenkään sellaisen Washingtonin republikaanisen lainlaatijakunnan jälkeen vuoden 1897 laatiman työväenlain, jossa ei olisi takaporttia.

Hodgdonin tarkotuksena oli selittää, että republikaanit ovat työväestön vihollisia, mutta eivät porvarit. Ja että kun hänet valitaan demokraatien listalla lainlaatijakuntaan, niin asia korjaantuu sillä.

Yksikään republikaani ei ole vai vautunut ottamaan tätä kymmentä dollaria, eikä kai se olisi saatavissakaan, sillä todellakaan ei ole olemassa yhtään lakia, jossa ei olisi takaportteja.

Mutta Hodgdonin valinta ei auttaisi yhtään. Hänen olonsa lainlaatijakunnassa ei merkitsisi yhtään mitään, sillä hänellä ei olisi ketään takanaan, vaan koko Washingtonin porvaristo vastassaan. Hänen toimiaan ei kontrolleeraisi Hodgdon, vaan demokraatipuolue.

Esimerkkinä siitä, miten lait laaditaan kieroon muotoon, mainitsee Seattle Union Record sikäläisen työväestön vaaranalaisuusvakuutuslain jonka vaiheet todella ovat mielenkiintoiset ja osottavat, miten mahdoton työväestön on saada mitään porvaripuolueitten edustajilta, vaikka niistä jokainen olisi sen "ystävä", kuten ne vaalien aikana poikkeuksetta ovatkin.

Washingtonin valtion työläisten vaaranalaisuuslakiin on koetettu saada kerta toisensa jälkeen sellaisia muutoksia, jotka tekisivät sen edes vähänkään työläisiä auttavaksi, mutta turhaan. Se apu minkä laki antaa, on niin mitätön, että sitä ei voi juuri avuksi tunnustaa.

Mutta, kuten sanottu, näitä kymmenen dollarin politikoitsijoita ei kannata äänestää virkaan siinä toivossa, että se hituistakaan auttaisi. Niiden avulla ovat Washingtonin porvarit kyenneet tähän saakka estämään sikäläisen työväestön saamasta silmiään auki ja antautumasta omaan luokkapolitiikkaansa, jonka kautta olisi saatu ei ainoastaan vaaranalaisuusvakuutuslakiin sellaisia säädöksiä joita siellä kaivataan, vaan kahdeksan tunnin työpäivälaki ja monet muut työläisiä hyödyttävät lait.

Varsin mainiona esimerkkinä on tässä vaaranalaisuusvakuutuslaissa säädös avunannosta loukkaantuneelle Se saatiin aikaan lainlaatijakunnan viimeisellä istunnolla, mutta se on täydellinen "junkkeri", kuten sanotaan, siinä ei määrätä mitään sellaista lääkärin avustusta työläiselle joka ollenkaan vastaisi loukkaantuneen tarpeita, vaan päinvastoin tehdään sen avulla mahdolliseksi keinotteleville puoskareille ryöstää työläisiä samoin kuin ennenkin. Se vain osotus siitä, mihin sitä joudutaan, kun pelataan n. s. puolueetto malla politiikalla.

Washingtonin valtion lainlaatijakunnassa on muistaaksemme ainoastaan yhden kerran ollut työväestön edustajia, viimeisen edellisessä lainlaatijakunnassa oli sosialisteilla ääni

Sosialistien ehdokkaita tulevissa vaaleissa

OREGONISSA

Liittovaltain kongressiin virkakaudeksi, joka päättyy maaliskuun 4 pnä, 1919, MARTHA E. BEAN, Vale'sta.

Liittovaltain senaattiin virkakaudeksi, joka alkaa maaliskuun 4 pnä, 1919, A. SLAUGHTER, Salemista.

Kongressimiehiksi:—

Ensimäisestä piiristä: HARLIN TALBERT, Albanysta.

Toisesta piiristä: H. WARMHOLTZ La Grandesta.

Kolmannesta piiristä H. M. WICKS Portlandista.

Kuvernööriksi — B. F. RAMP, Salemista.

Valtion rahastonhoitajaksi — PAULINE SEARS, Vale'sta.

Ylioikeuden tuomariksi — H. W. EVANS, Roseburgista.

Yleislakimieheksi — E. L. CANNON, Dixonvillestä.

Opetustoimien ylivalvojaksi — INEZ AUGUSTA LUSK, Myrtle Pointista.

Työtilastollisen toimiston ja tehdastarkastusviraston hoitajaksi — AUGUST NIKULA, Astoriasta.

Public Service kommissionin jäseneksi — J. F. JOHNSON, Vale'sta.

Vesihallituksen päälliköksi — Ensimäisestä piiristä MAX BURGHOLZER, Eugenesta. — Toisesta piiristä A. E. MCFARLAND, Hermistonista.

MULTNOMAH KAUNTIN EHDOKKAAT.

Valtiosenaattoriksi HENRY WEBBER.

Valtion lainlaatijakunnan jäsenehdokkaiksi MRS. J. GROTH, ALVINA HAGEN, MRS. J. JACKSON, C. W. HURST, P. KÄHKÖNEN, M. KLEINER, P. PETERSON, MATT SCHLEGEL, O. H. STERNBERG, PETER STREIFF, W. A. TUCKER, H. S. WARREN.

Komissionereiksi: H. J. BISHOP P. FALLEN.

Sheriffiksi: W. E. NEEF.

Kauntin kirjuriksi ERMA LAMB.

Rahastonhoitajaksi: L. L. HUNNICUTT.

Koroneriksi: F. W. FRY.

Konstaapeliksi: GEO. MENZEL.

WASHINGTONISSA:

Kongressimiehiksi:—

Ensimäisestä piiristä: HULET M WELLS.

Toisesta piiristä: JAMES M. SALTER.

Kolmannesta piiristä O. T. CLARK.

Neljännestä piiristä: WALTER PRICE.

Viidennestä piiristä: PETER HARRISON.

CALIFORNIASTA:

Kuvernööriksi: HENRY H. ROSER

Varakuvernööriksi: ELVINA S. BEALS.

Tarkastajaksi: JOHN C. TAYLOR.

Rahastonhoitajaksi: H. K. ALBRIGHT.

Yleiseksi syyttäjäksi: HARRY M MCKEE.

Ehdokkaat Alameda kauntissa:

Kongressiin, 6:des piiri: LUELLA TWINING.

Valtion senaattiin: 14 piiri, J. EDWARD MORGAN.

16 piiri: GEO. NISBET.

Lainlaatijakuntaan: 34 piiri, A. H STEWART.

35 piiri, GUY E. REGULA.

36 piiri, FRED W. VOIGT.

37 piiri, J. O. JOHNSON.

38 piiri, P. B. COWDERY.

39 piiri, W. F. DRURY.

40 piiri, W. T. DRAKE.

41 piiri, HERBERT L. COGGIN.

San Francisco kauntin ehdokkaat:

Kongressiin: 4 piiri, WILLIAM SHORT.

5 piiri, THOS. F. FEELEY.

Lainlaatijakuntaan: 21 piiri, MARTHA STEINER.

22 piiri, FRED BERGSTROM.

23 piiri, WALTER E. WALKER.

24 piiri RICHARD E. GILLER.

25 piiri, WALTER TOWERS.

26 piiri, J. A. RAGSDALE.

29 piiri, KORA CALLAWAY.

Los Angeles kauntin ehdokkaat:

Kongressiin: 10 piiri, JAMES H. RYCKMAN.

9 piiri, GRACE SILVER HENRY.

Yhdysvaltain senaattiin:- 29:s senaattoripiiri, H. G. MENHENNICK.

34 senaattoripiiri, J. LEAVITT.

38 senaattoripiiri, D. M. KERNOCHAN.

Valtion lainlaatijakuntaan:

Burbank:

61 piiri, SAMUEL ROBBINS.

Los Angeles:

63 piiri, W. H. PETERSON.

64 piiri, WILSON BLAIZE.

65 piiri, GUS. KUENTZ.

66 piiri, LEO LASKOVSKI.

71 piiri, L. M. STORY.

73 piiri, A. PETERSON.

75 piiri, IONA G. WOODARD.

74 piiri, WM. J. SCULLY.

Ylituomareiksi:

CHAIM SHPIRO, Los Angeles.

CORNELIUS M. ENNS, Los Angeles.

Osastot ja yksityiset jäsenet, tehkää parhaanne näiden ehdokkaitten valituksitulemiseksi, sillä ne ovat ainoat jotka kuuntelevat työväestön ääntä vaalien jälkeen. Sosialistipuolueen ehdokkaat ovat työväestön nimittämät ja siis myöskin työväestön kontrolleeraamat valituksi tultuaan.

Suomalaiset haluttua tavaraa

"Jossakin Amerikassa" — ei Yhdysvalloissa eikä missään muussa nimeltä mainitussa maassa, johon sensuurin kynnet ja käännösvelvotukset ulottuisivat — on suomalaisten asema nykyisin muodostunut melkoisen hauskaksi. Juuri missä niin on käynyt, sen jätän varovaisuussyistä mainitsematta, eikä sen mainitseminen ole perin tarpeellistakaan. Aina on tärkeätä tietää vain se, **mitä** on tapahtunut ja **millä tavoin** jotakin on tapahtunut; paikka ja aika ovat sivuasioita kaikessa muussa paitsi oikeusjutuissa, ja niistä meitä luoja varjelkoon! Minä en mene takuuseen mistään muusta kuin siitä, että "jossain" on sellaista "jolloinkin" tapahtunut.

Konsulin passit.

Siellä, missä semmoista mainitsemisen arvoista on tapahtunut, on verraten vähän suomalaisia, muutama kourallinen vain, eikä koko tätä kansallisuutta paljo ole missään. Mutta nekin harvat, mitä siellä oli sotilasijässä, olisi haluttu viedä vihollista vastaan taistelemaan. Mikään kansa ei ole niin voimakas, että se uskoisi selviytyvänsä vihollisistaan ilman suomalaisten apua. Eikä niin urhoollinen.

Mutta silloin täällä huomattiin, että Suomi taitaakin olla puolueeton, melkeinpä vihollisvoittoinen maa, joten suomalaisia ei sopisikaan viedä sotaan, jos he eivät ole ruvenneet jonkun sotaakäyvän maan alamaksiksi, vaan ovat pysyneet suomalaisina. Asia kehittyi sellaiseksi, että Venäjän täkäläisten konsulien antamat passit kelpasivat todistuksiksi suomalaisuudesta. Joka asianomaisessa järjestyksessä konsulille todistettiin Suomen alamaiseksi, hän sai siitä konsulilta passin, eikä häntä enää senjälkeen kukaan pystynyt hätyyttämään.

Venäjän konsulit eivät aina, ehkäpä eivät useinkaan, ole mitään erinomaisia kieliniekkoja eikä kansatieteilijöitä. Suomea he eivät missään tapauksessa saa osata. Niinpä kerrotaan joissakin suomalaisjoukoissa olleen italialaisiakin ja menneen suomalaisista. Olivat vain vapaasti ja kovaäänisesti puhuneet omaa kieltään, ja konsuli oli luullut heidän puhuvan suomea. Lujemmalla oli ollut eräs irlantilainen, joka myös oli sattunut suomalaisten joukkoon Suomen passia ottamaan. Englanninkieltä hän ei kuulustelussa osannut yhtään sanaa — eikä suomeakaan muuta kuin "saatana, perkele." Kun häneltä englanninkielellä jotakin kysyttiin, alkoi hän kiroilla vieressään istuville suomalaisille, noilla ainoilla kiroussanoilla, jotka oli suomalaisilta oppinut. Mutta passi lähti, vaikka miestä ankarasti nuhdeltiin, että "oli niinkin kauan ollut maassa, eikä yhtään osannut englanninkieltä." Eikä irlantilaisellamme ollut siihenkään muuta sanomista kuin "saatana, perkele!" Ja sen hän sanoi puhtaasti, täydellä vakaumuksella.

Perhesalaisuuksia paljastunut.

Näiden juttujen yhteydessä on tullut ilmi monessakin perheessä sellaista, mitä sivullinen ei olisi aavistanutkaan.

Isä on täällä kauan ollut maan kansalaisenä; nimi ollut äänestyslistalla vuosikymmenen, ehkä enemmänkin — mutta poika on Suomen alamainen, konsulin passit taskussa.

Kuinka on tämä mahdollista?

On ryhdytty perheen keskuudessa ottamaan selvää muutamista vanhoista asioista, jotka menneinä aikoina oli päästetty livahtamaan ilman tarpeellista huomiota. Isä ukko kyllä väittää kaiken aikaa epäilleensä, ettei tuo poika — tavallisesti perheen ensimäinen lapsi — ollut hänen Mutta eukkoa ei ole saatu tunnustamaan totuutta, ennenkuin nyt tiukan tullessa. Vuosikymmeniä kunniallisesta emännästä kulkenut aviovaimo on joutunut ottamaan ensimäisen pojan omalle yksityistililleen. Miehen kansalaisoikeudet eivät silloin tähän poikaan ulotu — sen oikea isä on vieläkin vanhassa maassa.

Joskus on sattunut niin, että vanhin poika jo on sivu vaaralisimman ijän tahi on naimisissa ja hänellä on lapsia, joten hän sentähden välttyy sotapalveluksesta, mutta sensijaan joku perheen nuoremmista pojista on vaarassa joutua kiikkiin. Ankarimmalta siveelliseltä näkökannalta katsoen asia silloin on vieläkin hieman arveluttavampi Mutta ei siinä auta; emännän täytyy pysyä totuudessa: se olikin tämä nuorempi poika, joka on syrjästä hankittu.

Ja isä vanha kansalaispapereineen saa tyytyä kiltisti kohtaloonsa kuin Natsaretin Joosef ennen.

Kiusallisia koneita.

Läheskään kaikki eivät ole niin turvatussa asemassa. Usean asiat ovat niin kireällä, etteivät pääse menemään edes konsulin puheille. Napattaisiin kiinni jo matkalla ja vietäisiin leirille Heillä ei ole muuta neuvoa kuin piileksiä metsissä, samaten kuin Suomessa ennen Ruotsin vallan aikana pakoiltiin väkivaltaista sotaväen ottoa.

Pakoilijat ovat tottuneita metsässä liikkumaan ja pyssynsä varassa elämään, joten heidän harvoin, jos ollenkaan, tarvitsee näyttäytyä asutuilla seuduilla Yleensä heidän luullaan olevan ja ehkäpä ovatkin, hyvin asestettuja, ja useimmilla seuduilla he ovat jättäneet jälkeensä sanan että elävinä he eivät antau, vaan koettavat myydä henkensä mahdollisimman kalliista ja saada mukaansa niin monta ahdistelijoistaan kuin suinkin voivat.

Viranomaiset ovat asiaa harrastavain kansalaisten avulla yrittäneet panna toimeen pakolaismetsästyksiä. Sellaisilla seuduilla missä teitä on, käytetään automobiileja; meren rannikolla taas moottoriveneitä.

Mutta se omituinen ilmiö on havaittu näissä takaa-ajoissa, että juuri kun ruvetaan tulemaan niille seuduille, joilla pakoilijain pitäisi oleskella ja jolloin olisi lähdettävä hiipimään niiden leiripaikoille, silloin etumaisena ollut auto alkaa jollakin tavoin virkoimaan; se täytyy pysäyttää tiepuoleen ja ryhtyä sitä tarkastelemaan ja voitelemaan. Toinen auto sillä välin pääsee eellimäiseksi. Mutta ei aikaakaan, kun sille tapahtuu sama tepponen. Kolmas siirtyy ensimäiseksi, ja kohta on noustava senkin koneistoa tohtoroimaan. Moottoriveneistä kerrotaan aivan samaa tärina. Selitykseksi arvellaan, että asiaaharrastavain kansalaisten innostus ja urhoollisuus kestää vain asutuilla seuduilla ja suuremmissa joukoissa toimiessa, mutta kun pitäisi hajaantua metsiin ja eräämiin vaanimaan epätoivoisia pakoilijoita, silloin innostus jäähtyy ja rohkeus pettää, eikä ketään haluta lähteä ensimäiseksi. Ja niin koko suurella melulla aletusta metsästysretkestä tavallisesti ei ole minkäänlaisia tuloksia.

Usein kuulee sellaisilla tienoilla, missä viranomaiset epäilevät pakolaisia suojeltavan, kovia uhkauksia, että pakoilijain etsimiseen ruvetaan tästäpuoleen käyttämään verikoiria — silloin ne ainakin löydetään. Mutta sitä uhkausta on tuskin missään vielä yritetty toteuttaa. Verikoirat ovat kalliita, sanotaan. Niiden omistajat kuuluvat vaativan 500 dollaria joka koirasta takaukseksi, ennenkuin niitä annetaan tällaisiin uhkayrityksiin käytettäväksi. Pakoilijoilla tiedetään näet, olevan vartijat kaikkialla tienvarsilla, ja luonnollisena asiana pidetään, että ne ensi työkseen ampuvat jokaisen verikoiran minkä näkevät. Kun pakoilijain kiinniottamisesta on palkintoa ainoastaan 50 dollaria päästä, nielisi yhden koiran menetys jo kymmenen pakolaisen kytkemisestä saatavat varat Epäedullista — ja joka tapauksessa sangen epävarmaa — siis liikekannalta katsoen.

Suomalaisilla on muutakin otettavaksi kelpaavaa

kuin he itse, aletaan yhä röyhkeämmin näiden asiain yhteydessä huomautella. Suulaimmat isänmaallisuuskiihkoilijat näilläkin ympäristöillä jo hiovat kynsiään päästäksensä käsiksi suomalaisten omaisuuteen. Suomalaisilla on täällä, niinkuin muualakin, ollut se vanha tapansa, että ovat kolkkoihin korpiin ruvenneet itselleen avaamaan viljelysmaita. He ovat olleet siinä luulossa, että maa, joka kasvaa vankan ja sakean metsän, kasvaa muutakin. Ja kasvaahan se mutta ikimetsien raivaamisessa on ensin hirveä työ. Kun pellot kerran on saatu näihin korpiin tehdyksi, pystyy niitä viljelemään melkein kuka hyvänsä pehmeäkätisempikin.

Niinpä intoillaan, että jos suomalaiset pikkuviljelijät täällä eivät osta nyt taas tariona olevia sotalainoja, niin heiltä tullaan ottamaan pois ei ainoastaan kansalaisoikeudet, vaan myös maitten omistuskirjat. Suomalaiset muka ovat vain rikollisroikkaa: toiset pakoilevat vankilaa toiset niitä suojelevat. Eivät suostu ottamaan osaa mihinkään kansalaisvelvollisuuksiin eli maan ja kansan yhteisiin rasituksiin joita nykyinen sotatilanne aiheuttaa.

Nämä syyttelijät eivät ota ollenkaan huomioon, että sodan takia ovat verot nousseet kaksinkertaisiksi ja kaikkien elintarpeitten hinnat kohonneet runsaasti toisella puolella. Näin kootut varat tulevat sotatarkotuksiin, ja siinä onkin melkein kaikki mitä täkäläiset kantofarmarit kykenevät siihen tarkotukseen uhraamaan. He eivät kuulu sotavoittoilijoihin. Eivät viljele vehnää eikä sanottavasti muutakaan myytäväksi. Tarvitsevat tuotteensa omaksi ja perheensä ylläpidoksi, ja niinkin ollen saavat tyytyä monenlaisiin kieltäymyksiin.

Metsissä pakoileminen ei suinkaan ole kunniaksi asianomaisille pakoilijoille. Mutta yhtä vähän on maan hallitukselle kunniaksi pakoilijain metsästeleminen verikoirilla. Toisella tavalla olisi asioita ollut väestön puolelta valvottava ja hallituksen jonkunlaista yhteisymmärrystä olisi säilynyt. Nyt on jouduttu puhtaan väkivallan, terrorin kannalle, niin hallituksen puolesta kuin sitä vastaan. Ja hallituksen puolesta kiivailijat tekevät kaikkensa saadakseen provoseeratuksi veritekoja.

Tällainen tilanne on omansa kohottamaan roskan pinnalle: kätyrit ja ilmiantajat ovat suosituimpia otuksia. Niille luvataan ja maksetaan palkintoja, ja kiiluvin silmin ne odottavat saavansa yhä lisää. Tavalla tai toisella epäluulon alaiseksi saatettujen omaisuus olisi kätyreille varsin mieluinen saalis.

Soma on nähdä, mikä tästä kaikesta lopuksi seuraa. Nykyisellään ei luulisi olojen voivan kovin kauan jatkua. A. B. M.

OSTETTAVA JA LUETTAVA KIRJA

on vasta painosta ilmestynyt "Yhdysvaltain valtiolliset puolueet." Se ei ole yksistään sen takia välttämätön kirja, että sen avulla voi seurata Yhdysvaltain vanhojen puolueiden kehitystä näihin päiviin saakka, vaan siksi, että varsinkin vaaliaikoina on hyvä tutustua siihen politiikkaan, jota puolueet harjottavat.

Erittäin huvittava on seurata eri puolueiden ohjelmien kehitystä viimeisen sadan vuoden aikana.

Samalla on hyvä tietää, mitkä taloudelliset voimat puolueita synnyttävät ja mitkä taloudelliset ristiriidat niitä hajottavat. Onealin kirja antaa kaikesta tästä selvän ja oikean kuvan. Epäselvästä taloudellisten ja valtiollisten olojen sumusta alkaa joku puolue kohottaa päätään. Se